

**Briuselis, 2025 m. spalio 21 d.
(OR. en)**

14310/25

**CLIMA 455
ENV 1068
ONU 72
DEVGEN 185
ECOFIN 1384
ENER 545
MAR 139**

POSĖDŽIO REZULTATAI

nuo: Tarybos generalinio sekretoriato
data: 2025 m. spalio 21 d.
kam: Delegacijoms

Ankstesnio
dokumento Nr.: 14086/25

Dalykas: Pasirengimas 30-ajai Jungtinių Tautų bendrosios klimato kaitos
konvencijos (UNFCCC) šalių konferencijai (COP30)
(2025 m. lapkričio 10–21 d., Belenas, Brazilija)
- Tarybos išvados

Delegacijoms priede pateikiamos 2025 m. spalio 21 d. įvykusiame 4126-ajame Tarybos posėdyje patvirtintos Tarybos išvados pirmiau nurodyta tema.

Pasirengimas 30-ajai Jungtinių Tautų bendrosios klimato kaitos konvencijos (UNFCCC) šalių konferencijai (COP30)

(2025 m. lapkričio 10–21 d., Belenas, Brazilija)

- Tarybos išvados -

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA

BŪTINYBĖ SKUBIAI IMTIS KLIMATO POLITIKOS VEIKSMŲ IR GALIMYBĖS ŽMONĖMS BEI EKONOMIKOMS

1. REIŠKIA DIDELĮ SUSIRŪPINIMĄ dėl to, kad į atmosferą nuolat išmetamas vis didesnis šiltnamio efektą sukeliančių dujų (ŠESD) kiekis, stebimi lėtiniai reiškiniai, įskaitant jūros lygio kilimą ir ledynų masės mažėjimą, ir visame pasaulyje didėja ekstremalių meteorologinių reiškinių, įskaitant karščio bangas, miškų gaisrus, sausras ir potvynius, intensyvumas, trukmė, mastas ir dažnumas; PABRĖŽIA, kad klimato kaita kelia egzistencinę grėsmę žmonijai, ekosistemoms ir biologinei įvairovei, taip pat taikai ir saugumui, ir nuo šios grėsmės nėra apsaugota nė viena šalis, teritorija ar regionas.
2. PALANKIAI VERTINA Paryžiaus susitarimo 10-ąsias metines ir jo į ateitį orientuotos bei įtraukios sistemos, pagal kurią stiprinamas būtinas pasaulinis reagavimas į bendrus klimato kaitos keliamus iššūkius, svarbą ir AKCENTUOJA, kad IPCC duomenimis pasaulinės temperatūros prognozės sumažėjo iki maždaug 2,8 °C iki 2100 m., remiantis 2021 m. nacionaliniu lygmeniu nustatytais įpareigojančiais veiksmais, palyginti su ikipramoninio laikotarpio lygiu.

3. REIŠKIA SUSIRŪPINIMĄ dėl nuolatinio atotrūkio tarp užmojo ir įgyvendinimo ir PAKARTOJA, kad siekiant sėkmingai pasauliniu lygmeniu kovoti su klimato kaita būtinas tarptautinis angažavimasis pasitelkiant tvirtą taisyklėmis grindžiamą ir veiksmingą daugiašališkumą.
4. PRIPAŽIŠTA, kad 2024 m. buvo šilčiausi metai istorijoje ir pirmi metai, kai metinis pasaulinės vidutinės paviršiaus temperatūros vidutinis padidėjimas buvo 1,5 °C didesnis už ikipramoninį lygį, ir kad klimato kaitos poveikis ir rizika tampa vis sudėtingesni ir juos vis sunkiau valdyti; AKCENTUOJA, kad su kiekvienu visuotinio atšilimo padidėjimu padidėja staigių, didelio masto negrįžtamų klimato ir žemės sistemų pokyčių, įskaitant pokyčius, kurie kyla tuomet, kai pasiekiamas kritinis taškas, tikimybė ir poveikis.
5. PABRĖŽIA, kad būtina ypač skubiai sustiprinti pasaulinį bendradarbiavimą ir atsaką siekiant reaguoti į ekstremaliąją klimato situaciją ženkliai paspartinant visų šalių, visų pirma didžiausių teršėjų, išmetamo ŠESD kiekio mažinimą užtikrinant, kad visuotinis atšilimas neviršytų 1,5 °C, ir paspartinant perėjimą prie klimato kaitos poveikiui atsparaus ir darnaus vystymosi, ir kad bet kokio tolesnio vėlavimo įgyvendinti suderintus pasaulinius veiksmus atveju bus praleista trumpa ir sparčiai mažėjanti galimybė užtikrinti gyventi tinkamą, klestinčią, sveiką, teisingą ir tvarią ateitį visiems.
6. PABRĖŽIA, kad reikia greitai visame pasaulyje pereiti prie neutralaus poveikio klimatui, atsparios, gamtai palankios ir žiedinės bei efektyvaus išteklių naudojimo ekonomikos ir visuomenės. Ši pertvarka turi vykti tokiu tempu ir mastu, kurie atitiktų tikslą, kad visuotinis atšilimas neviršytų 1,5 °C, ir ji turi būti teisinga ir įtrauki, turi skatinti žmogaus teisėmis grindžiamą požiūrį ir ja turėtų būti užtikrinta, kad nė vienas nebūtų paliktas nuošalyje.
7. AKCENTUOJA galimybes ir įvairialypę naudą, kurią klimato politikos veiksmai suteikia žmonėms, planetai, tvariai pasaulinei ekonomikai, nes gerėja gyvenimo lygis, sveikata, ekonomika ir socialinis vystymasis, kuriamos naujos darbo vietos ir deramo darbo galimybės, didėja apsirūpinimo vandeniu saugumas, užtikrinamos tvarios maisto sistemos ir įperkama energija, taip pat užtikrinama materialiojo ir nematerialiojo kultūros paveldo apsauga, ir PRIPAŽIŠTA, kad neveikimo kaina gerokai viršija laiku ir veiksmingai įgyvendinamų klimato politikos veiksmų išlaidas.

8. PABRĖŽIA, kad teisingai ir įtraukiai įgyvendinama integruota dekarbonizacijos politika, įskaitant klimato, aplinkos, energijos ir pramonės politiką, yra stiprus ekonomikos konkurencingumo ir didesnių inovacijų variklis mažinant energijos kainas, kuriant kokybiškas darbo vietas ir tinkamas sąlygas bendrovėms klestėti, tokiu būdu sudarant pagrindą tvariai ir klestinčiai būsimai nulinio balanso pasaulinei ekonomikai. Šiuo atžvilgiu AKCENTUOJA veiksmingų anglies dioksido apmokestinimo vidaus priemonių svarbą, kaip vieną iš veiksmingiausių ir ekonomiškai efektyviausių būdų mažinti išmetamųjų teršalų kieki, ir jų potencialą nukreipti finansų srautus į klimato politikos veiksmus. RAGINA Šalis priimti ir išplėsti veiksmingą anglies dioksido apmokestinimą šalies viduje, siekiant išplėsti visame pasaulyje išmetamųjų teršalų kiekio, kuriam taikomas anglies dioksido apmokestinimas, dalį. KETINA stiprinti bendradarbiavimą su šalimis partnerėmis ir šalinti galimą anglies dioksido nutekėjimo riziką.
9. PAKARTOJA geriausių turimų mokslo duomenų svarbą pagrindžiant atsako į klimato kaitą priemones ir ypatingai AKCENTUOJA šeštosios vertinimo ataskaitos rezultatus, taip pat REMIA Tarpvyriausybės klimato kaitos komisijos (IPCC) vykdomą darbą septintojo vertinimo ciklo metu; PABRĖŽIA jos pateiktų vertinimų, susijusių su galimais veiksmais, aktualumą ir AKCENTUOJA, jog svarbu, kad septintojo vertinimo ciklo metu visos trys IPCC darbo grupės išsamiai ir laiku pateiktų savo įnašus, kad juos būtų galima laiku apsvarstyti atliekant antrąjį bendros pažangos įvertinimą (GST-2).
10. RAGINA visas Šalis dalyvauti teikiant viešą informaciją apie klimato sistemos padėtį, remiantis geriausiais turimais mokslo duomenimis, visų pirma gautais iš IPCC; su dideliu susirūpinimu ATKREIPIA DĖMESĮ į tai, kad daugėja su klimatu susijusios klaidingos informacijos ir dezinformacijos, ir kad reikia imtis nacionalinių bei tarptautinių veiksmų ir bendradarbiavimo, siekiant didinti informuotumą ir kovoti su šiais naratyvais, be kita ko, įtraukiant tokią informaciją į švietimo ir mokymo politiką, ir šiuo atžvilgiu PABRĖŽIA, kad svarbu užtikrinti ilgalaikį klimato duomenų rinkimą ir dalijimąsi jais, siekiant remti įveiklinamosios informacijos apie klimato kaitą teikimą, ir PRIMENA, kad veiksmingam angažavimuisi ir įtraukumui vykdant pasaulinę pertvarką itin svarbi yra prieiga prie tokios informacijos.

11. REIŠKIA DIDELĮ SUSIRŪPINIMĄ dėl visame pasaulyje vykstančių ginkluotų konfliktų keliamos ilgalaikės žalos klimatui ir aplinkai, taip pat tų konfliktų keliamų didžiulių žmonių kančių, ir PAKARTOJA savo didelį susirūpinimą dėl jų keliamos rizikos veiksmingiems pasauliniams veiksams, kuriais siekiama įveikti trejopą – klimato kaitos, biologinės įvairovės nykimo ir taršos – planetos krizę. PABRĖŽIA, kad karai daro didelį neigiamą antrinį poveikį energetiniam ir apsirūpinimo maistu saugumui, be to, kenkia pasauliniam saugumui bei stabilumui, ir kad šį klausimą tarptautinė bendruomenė turi skubiai ir ryžtingai spręsti. PAKARTOJA ryžtingai smerkianti Rusijos agresijos karą prieš Ukrainą, kuriuo akivaizdžiai pažeidžiama JT Chartija ir tarptautinė teisė. PAKARTOJA didelį susirūpinimą dėl padėties Artimuosiuose Rytuose, kaip nurodyta Europos Vadovų Tarybos 2025 m. birželio mėn. išvadose.

REZULTATAI BELENE

12. PALANKIAI VERTINA tai, kad pranešta apie laikotarpio po 2030 m. nacionaliniu lygmeniu nustatytus įpareigojančius veiksmus (NDC), ir RAGINA visas NDC dar nepateikusias Šalis skubiai tai padaryti.
13. PALANKIAI VERTINA JT generalinio sekretoriaus specialiajame aukšto lygio renginyje dėl klimato politikos veiksmų padarytus pareiškimus ir LAUKIA NDC apibendrinamosios ataskaitos.
14. PABRĖŽIA, kad laikotarpio po 2030 m. NDC turėtų būti atspindėta pažanga ir didžiausi įmanomi užmojai, jie turėtų būti suderinti su teršalų išmetimo trajektorija, pagal kurią visuotinis apšilimas neviršytų 1,5 °C, ir geriausiais turimais mokslo duomenimis, atsižvelgiant į skirtingas nacionalines aplinkybes, taip pat į juos turėtų būti įtraukti absoliutaus išmetamo kiekio mažinimo tikslai visos ekonomikos mastu, apimantys visas ŠESD, sektorius ir kategorijas, ir jais turėtų būti parodyta, kaip Šalys įgyvendina pirmąją bendros pažangos įvertinimą (GST-1). Atsižvelgdama į tai PABRĖŽIA, kad svarbu plėtoti ir veiksmingai įgyvendinti šiuos NDC pasitelkiant vidaus strategijas, politiką ir veiksmus, įskaitant investicijų planus ir šalių platformas, kurie suteikia pagrindą atverti finansavimo ir verslo galimybes.

15. PRIMYGTINAI RAGINA visas Šalis, visų pirma didžiausias teršėjas, kurios pateikė su 1,5 °C tikslu nesuderintus NDC, greitai atnaujinti ir sustiprinti savo NDC nustatytus tikslus ir perduoti arba peržiūrėti savo ilgalaikes išmetamo ŠESD kiekio mažinimo grindžiamas vystymosi strategijas (LT-LEDS) siekiant iki 2050 m. įvykdyti teisingą pertvarką siekiant nulinio grynojo išmetamo kiekio, atsižvelgiant į skirtingas nacionalines aplinkybes.
16. AKCENTUOJA, kad COP30 reikia specialios politinės erdvės ir derybų rezultatų, kuriais būtų pripažintos UNFCCC NDC apibendrinamosios ataskaitos išvados ir sprendžiamas bendro užmojo ir įgyvendinimo lygio klausimas, be kita ko, pateikiant aiškias ir įveiklinamąsias rekomendacijas sėkmingam Paryžiaus susitarimo įgyvendinimui. Atsižvelgdama į tai DAR KARTĄ PABRĖŽIA, kad tik bendru pasauliniu atsaku galima užtikrinti, kad temperatūra nepakiltų daugiau kaip 1,5 °C.
17. RAGINA kasmet apsvarstyti UNFCCC NDC apibendrinamąsias ataskaitas, įskaitant informaciją apie tai, kaip sustiprinti NDC ir jų įgyvendinimą, įskaitant jų suderinimą su 1,5 °C tikslu ir su pasaulinėmis klimato kaitos švelninimo pastangomis, dėl kurių susitarta GST-1.
18. PABRĖŽIA klimato kaitos švelninimo programos svarbą siekiant skubiai padidinti švelninimo užmojus ir įgyvendinimą šiuo kritiškai svarbiu dešimtmečiu tokiu būdu, kad būtų papildytas GST; RAGINA visas Šalis prisiimti įsipareigojimus ir dirbti kartu siekiant didinti klimato kaitos švelninimo programos ir jos pasaulinių dialogų funkcionalumą, veiksmingumą, regioninį ir socialinį įtraukumą, kad būtų pasiekti jos tikslai.
19. PABRĖŽIA, kad reikia kolektyviai įgyvendinti visus GST-1 aspektus, užtikrinant, kad jo rezultatai būtų paversti veiksmais visose atitinkamose darbo kryptyse ir kad tai darytų visi pagal Paryžiaus susitarimą įsteigti organai, ir AKCENTUOJA, kad svarbu kuo greičiau susitarti dėl Jungtinių Arabų Emyratų (JAE) dialogo sąlygų, kad būtų užtikrintas sėkmingas viso GST-1 įgyvendinimas.
20. PAKARTOJA raginimą teisingai, tvarkingai ir sąžiningai palaipsniui atsisakyti iškastinio kuro energetikos sistemose, laikantis 1,5 °C scenarijų, paspartinti veiksmus šiame kritiniame dešimtmetyje, kad ne vėliau kaip 2050 m. būtų pasiektas nulinis grynas išmetamų teršalų kiekis, atsižvelgiant į geriausias turimus mokslo duomenis. RAGINA visas Šalis, ypač didžiausias teršėjas, praktiškai prisidėti prie šio raginimo.

21. PRIMYGTINAI RAGINA visas Šalis įgyvendinti raginimą ne vėliau kaip 2030 m. patrigubinti pasaulinius atsinaujinančiųjų išteklių energijos pajėgumus ir padvigubinti pasaulinį vidutinį metinį energijos vartojimo efektyvumo didinimo tempą. PABRĖŽIA, kad šių tikslų turi būti siekiama kartu taupant energiją ir laipsniškai nutraukiant iškastinio kuro energijos gamybą ir tokios energijos vartojimą visame pasaulyje, ir PALANKIAI VERTINA agentūrų, pvz., Tarptautinės energetikos agentūros (TEA) ir Tarptautinės atsinaujinančiosios energijos agentūros (IRENA), darbą analizuojant pažangą, padarytą reaguojant į šį raginimą, taip pat PAŽYMI, kad 2024 m. pasaulio mastu buvo pridėta 582 GW atsinaujinančiųjų išteklių energijos pajėgumų. PABRĖŽIA, kad įgyvendinant visas pasaulines su energetika susijusias pastangas, dėl kurių susitarta pasiekus JAE konsensusą, nacionaliniu lygmeniu nustatytu būdu, kartu atsižvelgiant į kiekvienos valstybės energijos rūšių derinį, Šalys buvo paragintos prisidėti prie pasaulinių pastangų paspartinti visai netaršių ir mažataršių technologijų diegimą pagal GST 28 dalį. Taip pat PABRĖŽIA, kad reikia paspartinti pramonės dekarbonizavimą ir išvengti išmetamųjų teršalų susisaistymo sektoriuose, kuriuose sunku sumažinti išmetamą teršalų kiekį, ir PALANKIAI VERTINA pažangą, padarytą įgyvendinant tarptautines iniciatyvas šioje srityje.
22. RAGINA kuo greičiau laipsniškai panaikinti subsidijas iškastiniam kurui, kurios nepadeda spręsti energijos nepritekliaus ar teisingos pertvarkos klausimų.
23. PABRĖŽIA, kad norint pereiti prie neutralaus poveikio klimatui ekonomikos, laikantis tikslo, kad temperatūros kilimas neviršytų 1,5 °C, reikės visame pasaulyje laipsniškai atsisakyti iškastinio kuro naudojimo netaikant išmetamųjų teršalų kiekio mažinimo priemonių ir jau ši dešimtmetį pasiekti aukščiausią jo sunaudojimo lygį ir to lygio mažėjimą, kad būtų užtikrintas būtinas klimato kaitos švelninimas, kaip nurodė IPCC.
24. Šiame kontekste PABRĖŽIA, jog svarbu, kad energetikos sektoriuje iškastinis kuras iš esmės nebebūtų naudojamas gerokai anksčiau nei 2050 m., ir jog svarbu siekti, kad XXI a. 4-ajame dešimtmetyje būtų užtikrinta visiškai arba iš esmės dekarbonizuota pasaulinė elektros energijos sistema, nepaliekant jokių galimybių gaminti naują energiją iš anglių, nes tame sektoriuje jau plačiai prieinamos ekonomiškai efektyvios nulinės taršos priemonės, kurios teikia įvairialypės naudos, *inter alia*, susijusios su darniu vystymusi, žmonių sveikata ir oro kokybe, darbo vietų kūrimu ir energetiniu saugumu.

25. Be to, PABRĖŽIA, kad išmetamo teršalų kiekio mažinimo technologijos, kurios nedaro didelės žalos aplinkai, nėra pakankamai išplėtos ir turi būti naudojamos siekiant sumažinti išmetamą teršalų kiekį iš esmės tuose sektoriuose, kuriuose jį sumažinti sunku, o anglies dioksido absorbavimo technologijomis turi būti prisidedama prie neigiamo išmetamųjų teršalų kiekio balanso pasaulyje, ir AKCENTUOJA, kad šios technologijos neturėtų būti naudojamos klimato politikos veiksams atidėti tuose sektoriuose, kuriuose esama įgyvendinamų, veiksmingų ir ekonomiškai efektyvių klimato kaitos švelninimo alternatyvų, visų pirma šiame kritiniame dešimtmetyje. Kartu PRIPAŽĮSTA pažangą, padarytą plėtojant šias technologijas, ir jų potencialų vaidmenį ateityje mažinant išmetamą teršalų kiekį sektoriuose, kuriuose jį sumažinti sunku, kad būtų paspartinta dekarbonizacija ir ne vėliau kaip 2050 m. užtikrintas poveikio klimatui neutralumas.
26. PAKARTOJA, kad itin svarbu išsaugoti, apsaugoti ir atkurti gamtą, įskaitant jūrų, kalnų, gėlo vandens, pakrančių ir sausumos ekosistemas, kad būtų pasiektas 1,5 °C temperatūros tikslas.
27. PABRĖŽIA nuolatinį įsipareigojimą intensyvuoti pastangas, kad ne vėliau kaip 2030 m. būtų sustabdytas miškų naikinimas bei miškų alinimas ir ši tendencija būtų pakeista, kaip akcentuota GST-1 rezultatuose, be kita ko, intensyvinant pasaulines pastangas dirbti siekiant apsaugoti ir atkurti miškus, užtikrinti tvarią miškotvarką, žiedinę ir tvarią bioekonomiką, taip pat tvarias maisto sistemas ir klimato kaitai atsparų žemės ūkį, ir šiuo atžvilgiu AKCENTUOJA potencialią trumpalaikę bei ilgalaikę naudą klimatui ir aplinkai, kurią šios pastangos gali duoti tiek klimato kaitos švelninimo, tiek prisitaikymo prie jos srityse.
28. PALANKIAI VERTINA pirmąsias kas dvejus metus rengiamas skaidrumo ataskaitas (BTR), iki šiol jau pateiktas nacionalines apskaitos ataskaitas ir pirmąją UNFCCC BTR apibendrinamąją ataskaitą. RAGINA visas Šalis, kurios dar to nepadarė, kuo greičiau pateikti savo BTR, kartu pažymėdama, kad mažiausiai išsivysčiusios šalys ir mažos besivystančios salų valstybės (MBSV) šias ataskaitas gali teikti savo nuožiūra. PABRĖŽIA, kad atsakomybė už veiksmus ir paramą, įgyvendinamus pagal patobulintą skaidrumo užtikrinimo sistemą (ETF), bus labai svarbi siekiant stiprinti ir išlaikyti tarpusavio pasitikėjimą, visoms Šalims įgyvendinant savo įsipareigojimus. AKCENTUOJA, kad Konvencijos Šalių konferencijose (COP) reikia specialios politinės erdvės ir derybų rezultatų, kad būtų galima apsvarstyti dabartinę ir būsimą UNFCCC BTR apibendrinamąsias ataskaitas, siekiant įvertinti bendrą visų Paryžiaus susitarimo Šalių pažangą, gerą ETF veikimą ir pateikti duomenų kitiems bei vėlesniems bendros pažangos įvertinimams.

29. PABRĖŽIA Teisingos pertvarkos darbo programos svarbą siekiant paspartinti klimato kaitos švelninimo veiksmus, suderintus su 1,5 °C tikslu, ir sustiprinti teisingus bei įtraukius prisitaikymo prie klimato kaitos veiksmus, taip pat RAGINA visas Šalis siekti rezultatų įgyvendinant teisingos pertvarkos trajektorijas, kurios atitinka planetos išgales, yra orientuotos į žmones, grindžiamos principu „nė vieno nepalikti nuošalyje“, ir stiprina pajėgumus įgyvendinti teisingą pertvarką pačiose šalyse.
30. DAR KARTĄ PATVIRTINA ES paramą JAE pasaulinio atsparumo klimato kaitai programos įgyvendinimui, siekiant didinti gebėjimą prisitaikyti, didinti atsparumą ir mažinti pažeidžiamumą; AKCENTUOJA, kad svarbu COP30 metu pasiekti susitarimą dėl JAE–Beleno darbo programos dėl rodiklių, skirtų pažangai siekiant visuotinio prisitaikymo prie klimato kaitos tikslo įvertinti, kad visais lygmenimis būtų stiprinamas prisitaikymo prie klimato kaitos planavimas bei įgyvendinimas ir būtų gauta duomenų GST-2.
31. PABRĖŽIA, kad, siekiant išplėsti prisitaikymo prie klimato kaitos veiksmus įvairiuose sektoriuose, reikia laikytis įtraukaus, visos visuomenės įtraukimo, veiksmų visais valdžios lygmenimis ir visai ekonomikai taikomo požiūrio. RAGINA prisitaikymo prie klimato kaitos pastangas padaryti pažangesnes, greitesnes ir sistemingesnes, kad būtų užtikrintas į ateitį orientuoto, tarpsektorinio ir moksliskai pagrįstos požiūrio laikymasis. PAŽYMI, kad kovos su klimato kaita ir vystymosi planavimo susiejimas teikia įvairialypės naudos ir gerina tvaraus investavimo galimybes. Šiame kontekste RAGINA Šalis pateikti, tobulinti ir įgyvendinti savo nacionalinius prisitaikymo prie klimato kaitos planus ir strategijas, kurie būtų suderinti su nacionaliniu lygmeniu nustatytais įpareigojančiais veiksmais ir nacionaliniais vystymosi prioritetais bei strategijomis ir būtų įtraukti į nacionalines investavimo strategijas.
32. DAR KARTĄ PATVIRTINA nuolatinį ES įsipareigojimą remti šalis partneres, visų pirma mažiausiai išsivysčiusias šalis ir mažas besivystančias salų valstybes, kad jos stiprintų savo gebėjimus prisitaikyti, be kita ko, teikiant ir sutelkiant prisitaikymo prie klimato kaitos finansavimą iš visų šaltinių. Šiuo atžvilgiu PAŽYMI, kad ES ir jos valstybės narės daugiausia prisideda prie tarptautinio viešojo kovos su klimato kaita finansavimo, skirto prisitaikyti prie klimato kaitos, o bėgant metams šią paramą didino, be kita ko, atsižvelgdamos į Glazge paskelbtą raginimą ne vėliau kaip 2025 m. padvigubinti prisitaikymo prie klimato kaitos finansavimą, ir jos yra patikimos partnerės įgyvendinant prisitaikymo prie klimato kaitos veiksmus besivystančiose šalyse; jos teikia paramą, apimančią įvairias prisitaikymo prie klimato kaitos politikos sritis, susijusias su nelaimių rizikos valdymu ir klimato kaitos poveikiui atsparių vystymų, įskaitant reagavimą į gebėjimų stiprinimo ir technologinius poreikius. RAGINA visus dabartinius ir būsimus prisitaikymo prie klimato kaitos finansavimo teikėjus sekti šiuo pavyzdžiu.

33. PABRĖŽIA, kad investicijos į prisitaikymą prie klimato kaitos yra labai svarbios siekiant suformuoti klimato kaitos poveikiui atsparias vystymosi trajektorijas, teikiančias socialinės ir ekonominės naudos, ir PRIMYGITINAI RAGINA privatųjį sektorių stiprinti savo vaidmenį gerokai padidinant prisitaikymo prie klimato kaitos veiksmų finansavimą.
34. PABRĖŽIA, kad siekiant išvengti neigiamo klimato kaitos poveikio sukeltų nuostolių ir žalos, juos kuo labiau sumažinti ir į juos reaguoti, itin svarbu skubiai imtis veiksmų, kad pasaulinės temperatūros kilimas būtų apribotas iki 1,5 °C, ir paspartinti prisitaikymą bei stiprinti atsparumą klimato kaitai, ir DAR KARTĄ PATVIRTINA ES įsipareigojimą atitinkamai bendradarbiauti su visomis Šalimis ir prie Konvencijos neprisijungusiais suinteresuotaisiais subjektais, kad būtų didinama parama ir stiprinamas bendradarbiavimas nuosekliu, papildomuoju ir koordinuojamu būdu reaguojant į pasaulinius neigiamo klimato kaitos poveikio sukeltus nuostolius ir žalą, pasinaudojant naujomis ir esamomis finansavimo priemonėmis, įskaitant i Reagavimo į nuostolius ir žalą fondą, taip pat pasitelkiant Varšuvos tarptautinio klimato kaitos poveikio sukeltų nuostolių ir žalos mechanizmo, jo vykdomojo komiteto darbo rezultatus bei Santjago tinklą.
35. Palankiai VERTINA pažangą, kurią iki šiol yra padaręs Reagavimo į nuostolius ir žalą fondas, ir PAKARTOJA ES įsipareigojimą užtikrinti visapusišką šio fondo ir Santjago tinklo veikimą, siekiant išvengti nuostolių ir žalos, juos kuo labiau sumažinti ir į juos reaguoti, kad būtų teikiama finansinė ir techninė parama besivystančioms šalims, kurios yra ypač pažeidžiamos dėl neigiamo klimato kaitos poveikio; RAGINA Santjago tinklą ir Reagavimo į nuostolius ir žalą fondą glaudžiai bendradarbiauti ir tarpusavyje koordinuoti savo veiksmus.
36. Palankiai VERTINA sprendimą dėl naujo kolektyvinio kiekybiškai įvertinto kovos su klimato kaita finansavimo tikslo ir šiuo atžvilgiu PRIMENA spalio 10 d. priimtas Tarybos išvadas dėl tarptautinio kovos su klimato kaita finansavimo. Šiame kontekste PRIPAŽIŠTA, kad tarptautinis viešasis kovos su klimato kaita finansavimas, įskaitant labai lengvatinėmis sąlygomis teikiamą finansavimą, ir toliau yra būtinas siekiant remti pažeidžiamas šalis ir bendruomenes, ypač tas, kurių gebėjimai prisitaikyti yra riboti ir kurioms klimato kaita daro neproporcingą poveikį, visų pirma mažiausiai išsivysčiusias šalis ir mažas besivystančias salų valstybes (MBSV).

37. PABRĖŽIA, kad reikia nustatyti veiksmus ir priemones, kurie padėtų iki 2035 m. pritraukti 1,3 trln. JAV dolerių finansavimą, visų pirma siekiant sutelkti papildomo privačiojo finansavimo besivystančioms šalims, ir TIKISI, kad bus parengtos veiksmų gairės „Nuo Baku iki Beleno“, atspindinčios neatidėliotiną poreikį ir pokyčius skatinantį potencialą pritraukti gerokai daugiau privačiojo kapitalo klimato politikos veiksams finansuoti ir jų vaidmenį spartinant būtinas investicijas į visų ekonomikų žaliąją pertvarką. RAGINA imtis tokių veiksmų ir priemonių, kuriomis būtų pritraukta naujų klimato politikos veiksmų finansavimo šaltinių, sudarytos palankesnės sąlygos vidaus ištekliams sutelkti ir būtų pašalintos kliūtys gauti kovos su klimato kaita finansavimą, kartu atsižvelgiant į skirtingus nacionalinius lėšų įsisavinimo ir įgyvendinimo pajėgumus.
38. AKCENTUOJA, kad norint toliau didinti kovos su klimato kaita finansavimą, būtina toliau užtikrinti, kad finansavimo srautai atitiktų išmetamo ŠESD kiekio mažinimo trajektoriją ir klimato kaitai atsparų vystymąsi, o finansų architektūros reforma turi būti tęsiama kiekvienoje šalyje ir tarptautiniu mastu. RAGINA visus subjektus, įskaitant centrinės ir vietos valdžios institucijas, tarptautines finansų įstaigas, nacionalinius plėtros bankus, filantropines organizacijas, privačius ir institucinius investuotojus, bendradarbiauti pagal savo įgaliojimus siekiant šio tikslo. PALANKIAI VERTINA darbą, atliktą Šarm aš Šeicho dialogo kontekste, kuris padėjo geriau suprasti Paryžiaus susitarimo 2 straipsnio 1 dalies c punktą ir jo sąsają su 9 straipsniu, ir TIKISI, kad CMA7 metu Šalys pripažins besiformuojantį sutarimą dėl pagrindinių jo elementų ir nuspręs dėl esminių tolesnių veiksmų, susijusių su 2 straipsnio 1 dalies c punktu.
39. PABRĖŽIA, kad šalies lygmeniu įgyvendinamos klimato priemonės kai kuriais atvejais gali turėti šalutinį poveikį. Tebėra ĮSIPAREIGOJUSI propaguoti ekspertinę patirtį bei gerosios praktikos pavyzdžius ir jais dalytis, kad vykdant daugiašalį bendradarbiavimą būtų kuo labiau padidintas teigiamas šių priemonių poveikis.

40. PABRĖŽIA, kad svarbu stiprinti gebėjimus siekiant paspartinti perėjimo prie mažataršio ir klimato kaitos poveikiui atsparaus vystymosi trajektorijų įgyvendinimą, ir REMIA vietos lygmeniu inicijuotus veiksmus, kuriais siekiama teisingų, veiksmingų ir tvarių rezultatų.
41. PABRĖŽIA, kad svarbu stiprinti bendradarbiavimo veiksmus technologinės plėtros ir perdavimo srityje, kaip priemonę mūsų bendriems tikslams pasiekti, ir REMIA esamų technologijų mechanizmo organų stiprinimą pagal UNFCCC ir Paryžiaus susitarimą, kiek tai susiję su technologijų įgyvendinimo programa.
42. PALANKIAI VERTINA tai, kad užbaigtos esminės derybos dėl Paryžiaus susitarimo 6 straipsnio, ir PRIMENA Paryžiaus susitarimo 6 straipsnio potencialą sudarant palankesnes sąlygas tolesniam pasauliniam užmojui panaikinti atotrūkį siekiant apriboti visuotinį atšilimą, su sąlyga, kad bus užtikrinti aukščiausi skaidrumo, aplinkosauginio naudingumo, įskaitant socialines ir aplinkos apsaugos priemones, darnaus vystymosi ir pagarbos žmogaus teisėms standartai.
43. PRIPAŽĮSTA, kad klimato kaitos ir aplinkos būklės blogėjimo poveikį labiausiai jaučia moterys ir mergaitės, taip pat pažeidžiamos visuomenės grupės, kurios mažiausiai prisideda prie klimato kaitos ir yra pažeidžiamoje ar marginalizuotoje padėtyje dėl esamos nelygybės, taip pat daugialypių bei sąveikinių diskriminacijos formų.
44. PABRĖŽIA, kad svarbu po COP30 parengti naują ir sustiprintą Lyčių lygybės veiksmų planą, ir TEBĖRA PASIRYŽUSI tęsti darbą lyčių aspekto integravimo srityje bendradarbiaujant su visomis UNFCCC proceso Šalimis ir skatinti lyčių lygybę, moterų ir mergaičių galimybes visapusiškai ir lygiomis teisėmis naudotis visomis žmogaus teisėmis ir jų įgalėjimą visame pasaulyje, nes tai itin svarbu, kad klimato srities veiksmai būtų veiksmingi, mūsų klimato tikslai būtų įgyvendinti, o pasaulio mastu būtų užtikrintas didesnis atsparumas.

45. PRIMYGTINAI RAGINA visas Šalis įgyvendinti lygiateisį, visapusišką, veiksmingą ir prasmingą moterų bei jaunimo dalyvavimą, atspindint visą jų įvairovę, visose viešojo ir politinio gyvenimo srityse, kaip numatyta 2020–2024 m. ES veiksmų plane žmogaus teisių ir demokratijos srityje¹, taip pat klimato srities veiksmuose stiprinant gebėjimus, planuojant, priimant sprendimus, juos įgyvendinant, vykdam stebėseną ir teikiant ataskaitas, ir PRIMENA savo įsipareigojimą tai daryti.

KLIMATO SRITIES VEIKSMŲ STIPRINIMAS IR SĄSAJOS SU KITAIŠ PROCESAIS

46. PABRĖŽIA, kad imdamosi kovos su klimato kaita veiksmų visos Šalys turi saugoti, gerbti, propaguoti ir vykdyti savo pareigas pagal tarptautinę žmogaus teisių teisę, be kita ko, užtikrinti teisę į švarią, sveiką ir tvarią aplinką, kurią pripažino JT žmogaus teisių taryba ir JT Generalinė Asamblėja, ir kurią Tarptautinis Teisingumo Teismas patvirtino kaip vieną iš išankstinių sąlygų, kuri yra būtina ir esminė naudojimuisi kitomis žmogaus teisėmis, čiabuvių tautų teisėmis, kaip nustatyta JT deklaracijoje dėl čiabuvių tautų teisių, migrantų, vaikų ir jaunimo, vyresnio amžiaus asmenų, asmenų su negalia, vietos bendruomenių ir pažeidžiamose padėtyje esančių asmenų teisėmis, taip pat lyčių lygybę, moterų ir mergaičių visapusišką ir lygiateisį naudojimąsi visomis žmogaus teisėmis, jų įgalėjimą ir kartų tarpusavio teisingumą.
47. RAGINA COP pirmininkaujančias valstybes ir UNFCCC sekretoriata užtikrinti sklandų organizavimą ir prieinamą dalyvavimą visoms Šalims ir suinteresuotiesiems subjektams, kad būtų užtikrintas COP įtraukumas ir teisėtumas. PABRĖŽIA, kad reikia didinti UNFCCC proceso veiksmingumą siekiant palengvinti ir paskatinti įgyvendinimą, užmojus ir tarptautinį bendradarbiavimą, kartu suteikiant platformą dalyvauti visiems subjektams. Šiuo atžvilgiu RAGINA dėti pastangas siekiant padidinti skaidrumą ir sustiprinti poveikį, be kita ko, administruojant darbotvarkes, geriau koordinuojant posėdžius ir organizuojant veiklą, kuri būtų proporcinga ir atitiktų proceso tikslų įgyvendinimą.

¹ Kaip numatyta 2020–2024 m. ES veiksmų plane žmogaus teisių ir demokratijos srityje. Veiksmų plano galiojimas pratęstas iki 2027 m.

48. PABRĖŽIA suinteresuotųjų subjektų, kurie nėra Šalys, įskaitant privatųjį sektorių ir verslo subjektus, vadovaujamąjį vaidmenį ir PABRĖŽIA, kad reikia stiprinti bendradarbiavimą su vietos ir regionų valdžios institucijomis ir bendruomenėmis spartinant ir plečiant socialiai teisingus klimato politikos veiksmus, be kita ko, UNFCCC procese. RAGINA juos toliau dalyvauti veiksmingai įgyvendinant Paryžiaus susitarimą ir GST, be kita ko, įgyvendinant Pasaulinę veiksmų klimato kaitos srityje darbotvarkę ir priiimant skaidrius įsipareigojimus, kuriais sudaromos sąlygos atskaitomybei, remiantis veiksmų planais, pagrįstais geriausiais turimais moksliniais duomenimis.
49. PALANKIAI VERTINA tai, kad COP30 pirmininkaujanti valstybė narė daug dėmesio skiria Pasaulinei veiksmų klimato kaitos srityje darbotvarkę ir tai, kad paspartintas Paryžiaus susitarimo ir GST-1 įgyvendinimas.
50. PABRĖŽIA, kad pasauliniu lygmeniu pereinant prie neutralaus poveikio klimatui ir atsparios planetos, socialiniam teisingumui, sąžiningumui, įtraukumui ir socialinei sanglaudai skatinti yra itin svarbus prasmingas visuomenės, be kita ko, pilietinės visuomenės, vaikų, jaunimo ir visų suinteresuotųjų subjektų dalyvavimas, angažavimasis ir prieiga prie informacijos.
51. PAKARTOJA, kad kova su klimato kaita ir pažanga siekiant darnaus vystymosi tikslų yra tarpusavyje susijusios.
52. PALANKIAI VERTINA Tarptautinio Teisingumo Teismo patariamąją nuomonę dėl klimato kaitos, ypač tuos nuomonės aspektus, kurie patvirtina klimato kaitos keliamų grėsmių rimtumą; visų Šalių pareigas bendradarbiauti reaguojant į šią grėsmę ir imtis tiek individualių, tiek kolektyvinių veiksmų, darant viską, kas įmanoma, kad būtų užkirstas kelias pavojingai klimato kaitai; taip pat tai, kad Paryžiaus susitarimui teko pagrindinis vaidmuo nustatant aiškius tikslus ir kuriant *bona fide* forumą tam bendradarbiavimui.

53. PRIPAŽĮSTA tarpusavyje susijusias ir viena kitą stiprinančias klimato kaitos ir biologinės įvairovės nykimo, taršos, dirvožemio degradacijos, vandens ir vandenynų būklės blogėjimo krizes; PATVIRTINA, kad tokios priemonės kaip tvarus žemės, vandenynų ir vandentvarkos valdymas, įskaitant gamtos procesais pagrįstus sprendimus, ir pasaulinio vandens ciklo apsauga ir atkūrimas, taip pat gyvybingos ir didelės biologinės įvairovės ekosistemos atlieka itin svarbų vaidmenį vykdant bendrus klimato politikos veiksmus, ir PABRĖŽIA, kad šias krizes galima sėkmingai įveikti tik laikantis nuoseklaus požiūrio, apimančio abipusiškai naudingas strategijas, ir šiuo atžvilgiu AKCENTUOJA esminį vaidmenį ir sinergijas su kitomis tarptautinėmis organizacijomis bei procesais, ir RAGINA visas Šalis ir atitinkamus suinteresuotuosius subjektus laikytis labiau integruoto požiūrio siekiant įveikti trigubą planetos krizę, visų pirma nacionaliniu lygmeniu, kuriuo būtų užtikrinamas abipusiškai naudingas Paryžiaus susitarimo, Kunmingo ir Monrealio pasaulinės biologinės įvairovės strategijos įgyvendinimas ir visuotinis žemės būklės neblogėjimas. PABRĖŽIA itin svarbų vandenynų vaidmenį energetikos, duomenų ir strateginių išteklių srityje, taip pat reguliuojant Žemės klimatą, ir PALANKIAI VERTINA Nicos įsipareigojimus dėl vandenynų, įskaitant Europos vandenynų paktą.
